

Л.Ф. Волохова,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРИБУТКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Важливим напрямом аналізу банківського балансу є аналіз фінансових результатів, серед яких прибуток займає центральне місце. Аналіз прибутку банку складається з визначення його структури, розрахунку показників динаміки, вивчення основних напрямів використання і встановлення факторів, які впливають на його зміну. На сучасному етапі економічного розвитку при аналізі прибутку банку його величину необхідно коригувати на рівень інфляції. Рівень рентабельності банку визначається часткою прибутку в доходах банку і може розраховуватися за його видами, зокрема уставного фонду, власного капіталу, доходних активних операцій тощо.

Аналізуючи вплив на прибуток банків розміру капіталу, який знаходиться в межах від 80 млн. грн. до 155 млн. грн., нами були обрані для проведення дисперсійного аналізу такі банківські установи: “Діамант”, “Златобанк”, “Український бізнес-банк”, “Меркурій”, “Богуслав”, “Сигмабанк” “Комінвестбанк”, “Український капітал”, “ТК Кредит”, “Акордбанк”, “Оксі банк”, “Мотор банк”, “ТММ-Банк”, “Радабанк”. Результати проведеного аналізу показали, що щільність зв’язку між основною факторною ознакою (власний капітал) та результативною ознакою (прибуток банку) досить незначні. Кореляційне відношення становить 10,8 %. Це свідчить про те, що майже на 90 % прибутки банків пояснюються різними факторами внутрішньої діяльності банків та зовнішніх чинників, але вони не стосуються безпосередньо розміру власного капіталу банків.

Водночас власний капітал банку має першочергове значення для забезпечення стійкості та надійності банку, він є гарантом покриття збитків і виконання зобов’язань перед кредиторами. Центральне місце при оцінці власних коштів банку займає показник достатності власних коштів, який відображає пряму залежність між величиною капіталу та величиною ризикових активів: чим вища частка таких активів у балансі банку, тим більше повинен бути власний капітал. Показник достатності капіталу називається нормативом (H) і визначається так:

$$H = \frac{K}{R \cdot (A - P)},$$

де K – власний капітал банку;
 R – коефіцієнт ризику окремого активу;
 A – актив банку;
 P – резерв можливих втрат активів банку.

Мінімально можливі значення нормативу (H) встановлюються залежно від величини власного капіталу. Так, для банку з розміром власних коштів не менше 5 млн. євро він повинен бути на рівні 10 %, для банків з меншим розміром власних коштів повинен зростати.

Відносним показником достатності капіталу банку з точки зору покриття можливих збитків від активних операцій можуть бути такі нормативи:

- 1) норматив максимального розміру ризику на одного позичальника. Розраховується як відношення сукупної суми кредитних вимог банку до власного капіталу банку. $H_1 < 25 \%$;
- 2) норматив максимального розміру великих кредитних ризиків. Розраховується як відношення сукупної величини великого одноразового кредиту, більш ніж 5 % капіталу на одного позичальника до власного капіталу банку. $H_2 < 800 \%$;
- 3) норматив максимального розміру кредитів, гарантій тощо, наданих банком своїм учасникам. Розраховується відношенням суми кредиту, гарантій тощо з урахуванням ступеня ризику наданих одному своєму акціонеру (учаснику), який має вклад в уставному капіталі банку більш ніж 5 % від його зареєстрованої величини до власного капіталу банку. $H_3 < 50 \%$.

Аналіз стану капіталу банку передбачає розгляд динаміки його зміни, який характеризується темпами росту капіталу у цілому та окремих його складових. Заслугує на увагу порівняльний аналіз одержаних результатів з результатами інших банків, близьких за характером та масштабом діяльності. Всебічне дослідження розміру власних банківських коштів має виключне значення для його діяльності та зростання прибутків.